

मसुदा पर्यावरण प्रभाव मूल्यांकन अहवालाचा कार्यकारी सारांश

प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा

स्थान: खसरा क्रमांक ३९५/३/ए स्थान: गांव चितापुर (धारगांव), तालुका आणि
जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र

प्रकल्प प्रस्तावक
दासीन असेटिकस

ई. आई. ए . सल्लागार
एस . एम . एस . इंवोकेअर

कार्यकारी सारांश

१. प्रकल्पाचा संक्षिप्त वर्णन

अनुक्रमांक	विशेष	विवरण
१	प्रकल्प	प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा
२	श्रेणी	७ (डी. ए) "जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा" १४ एप्रिल २०१५ रोजीच्या ईआयए अधिसूचना दुरुस्तीनुसार
३	प्रकल्प प्रस्तावक	दासीन असेटिकस
४	प्रकल्पाचे संक्षिप्त वर्णन	प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा ही एक अशा प्रकल्प आहे जिथे जैव-वैद्यकीय कचरा व्यवस्थापन नियम, २०१६ मध्ये नमूद केलेल्या कार्यपद्धती व निकषांनुसार अनेक आरोग्यसेवा घटकातून तयार केलेला बायोमेडिकल कचरा योग्य प्रकारे उपचारित केला जातो.
५	प्रस्तावित प्रकल्प क्षमता	इन्सिनरेटर (रोटरी किलन): २५० किलो ग्राम /तास आटोक्लेव: ५०० ली. /बैच श्रेडर: १०० किलो ग्राम /तास इफ्लुएंट ट्रीटमेंट प्लांट (ईटीपी): १० किलो लीटर / दिवस
६	एकूण जमीन क्षेत्र	१ एकर
७	स्थान	खसरा क्रमांक ३९५/३/ए स्थान: गांव चितापुर (धारगांव), तालुका आणि जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र
८	पाण्याची आवश्यकता	५ किलो लीटर / दिवस भंडारा नगरपरिषद कडून
९	मनुष्यबळ	बांधकाम टप्प्यात जवळपासच्या खेड्यातून मजूर आणि कामगारांना कामावर घेतले जाईल. अधिकारी, कुशल आणि अकुशल कामगार यांच्या समावेशासह एकूण ४० जणांना रोपांच्या कामकाजासाठी नियुक्त करण्याचा प्रस्ताव आहे.
१०	वीज / वीज आवश्यकता	प्रमाण: ८० किलोवॉट वीज आवश्यक महावितरण कंपनी लिमिटेड कडून मिळविली जाईल. बँक अप साठी १०० केव्हीए चा डी जी सेट बसविला जाईल

प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा
स्थान: गांव चितापुर (धारगांव), तालुका आणि जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र

कार्यकारी सारांश

अनुक्रमांक	विशेष	विवरण
११	एकूण प्रकल्पाचे किंमत	२.१५ कोटी (२१५ लाख)
पर्यावरणीय सद्दास्थिति		
१	टोपीशीट क्रमांक	५५ ओ /११, ओ /१२, ओ /१४ आणि ओ /१६ भारतीय सर्वेक्षण विभागानुसार
२	भौगोलिक समन्वय	अक्षांश: २१° ६'२५.०३" उत्तर रेखांश: ७९° ४४'३७.९९" पूर्व समुद्रसपाटीपासून उंची): २६७ मी
३	टोपोग्राफी	काही लहान टेकड्यांसह साध्या जमीन
४	जवळचे शहर	गाव धारगाव - १ किमी दक्षिण गाव चितापुर - १ किमी उत्तर
५	जवळचा राष्ट्रीय महामार्ग	एनएच - ६ १ किमी अंतरावर
६	जवळचे रेल्वे स्टेशन	भंडारा रोड रेल्वे स्थानक १७.० कि.मी. अंतरावर
७	जवळचे विमानतळ	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आंतरराष्ट्रीय विमानतळ, नागपूर ७३.० कि.मी. अंतरावर
८	जवळची नदी / नाला	वैनगंगा नदी ९.० कि.मी. अंतरावर
९	पर्यावरणीय संवेदनशील क्षेत्र (नॅशनल पार्क, वन्यजीव अभयारण्य, बायोस्फीअर रिझर्व्ह, वन्यजीव कॉरिडोर इ.)	कोका वन्यजीव अभयारण्य: ५ कि.मी. अंतरावर वन्यजीव अभयारण्याचे केंद्र प्रकल्पस्थळापासून १० किमी अंतरावर आहे
१०	ऐतिहासिक आणि पुरातत्व महत्त्वाची ठिकाणे, संरक्षण स्थापना	प्रोजेक्ट सीमेपासून १० किमीच्या परिघात नाही

२. प्रकल्पाचा लाभ

- व्यक्तिगत उपचार केंद्राची स्थापना करणे तुलनेने उच्च भांडवल गुंतवणुकीची आवश्यकता आहे जेणेकरून सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा बायोमेडिकल कचरा व्यवस्थापित करण्यासाठी व्यवहार्य आणि कमी प्रभावी पर्याय ठरेल.
- बीएमडब्लू सुविधा चालविण्यासाठी आणि देखभाल करण्यासाठी आवश्यक असणारा मनुष्यबळ आणि आधारभूत संरचना जेणेकरून सीबीडब्ल्यूटीएफ बीएमडब्ल्यूच्या संपूर्ण जागेवर एकाच जागेवर काम करेल ज्याद्वारे जमीन, पायाभूत सुविधा आणि इतर सुविधा.

- एम.पी.सी.बी. सारख्या नियामक एजन्सीजवर नियंत्रण राखणे. व्यक्तिगत युनिटचे मॉनिटरस कमी करणे शक्य नाही आणि हे वेळ वेळ घेण्याचे काम आहे. सीबीडब्ल्यूटीएफ नियामक प्राधिकरणांना सोयीस्करपणे देखरेख प्रणालीला अनुमती देईल
- सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा येथे पूर्ण क्षमतेने उपचार उपकरणे चालवून दर किलोग्रामच्या उपचाराचा खर्च लक्षणीय कमी केला जातो
- योजनेच्या बांधकाम आणि कार्यान्वयनाच्या दरम्यान नोकरीच्या संधी निर्माण केल्या जातील

३. प्रकल्पाचे स्थान

प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा खसरा क्रमांक ३९५/३/ए स्थान: गांव चितापुर (धारगांव), तालुका आणि जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र येथे स्थित आहे. प्रकल्प साइट आणि १० कि.मी. त्रिज्या अभ्यास क्षेत्र टोपोशीट क्र. ५५ ओ /११, ओ /१२, ओ /१४ आणि ओ /१६ सह संरक्षित आहे.

प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा
स्थान: गांव चिंतापुर (धारगांव), तालुका आणि जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र

कार्यकारी सारांश

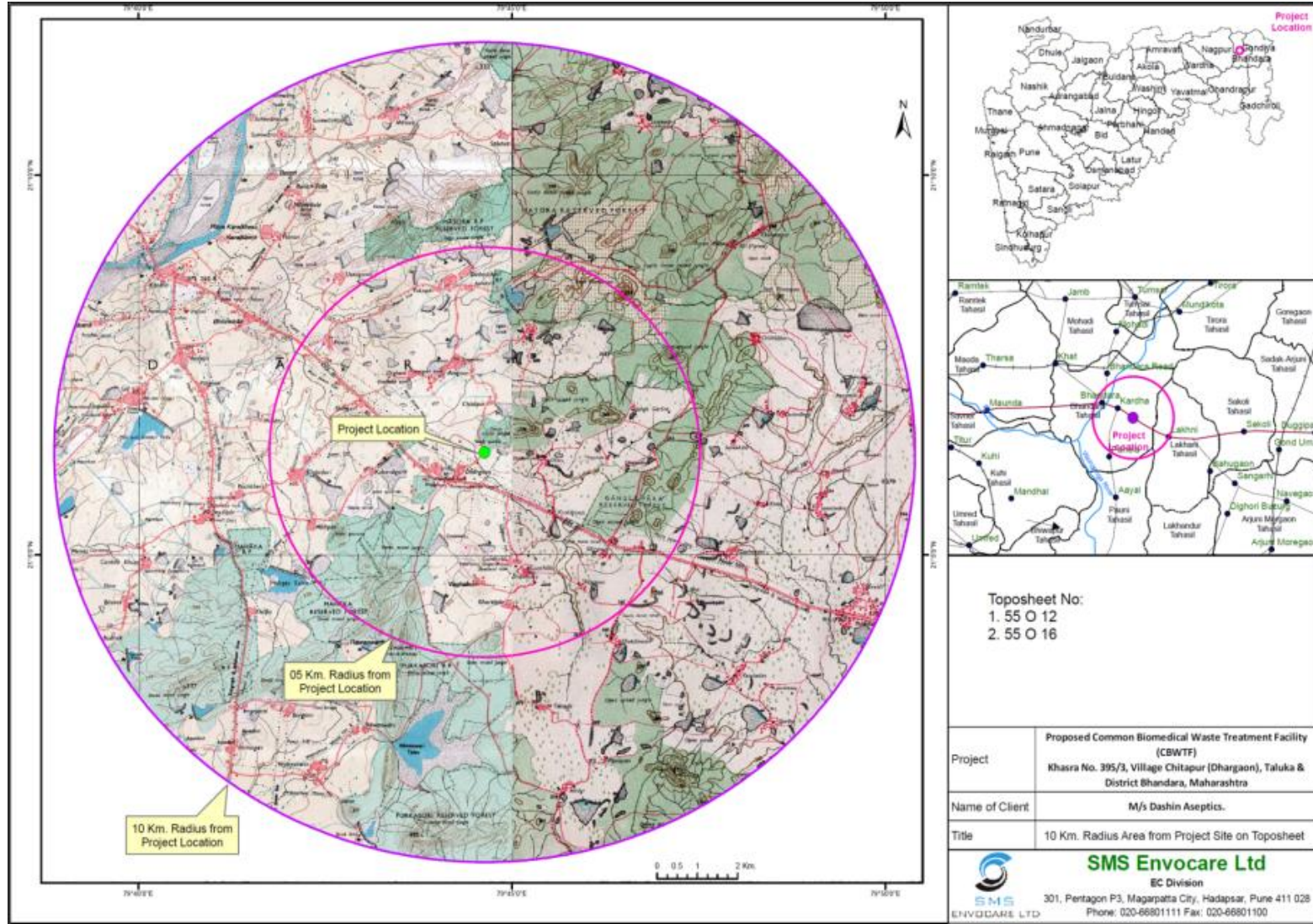

आकृती क्रमांक १: प्रकल्प स्थान

**प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा
स्थान: गांव चितापुर (धारगांव), तालुका आणि जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र**

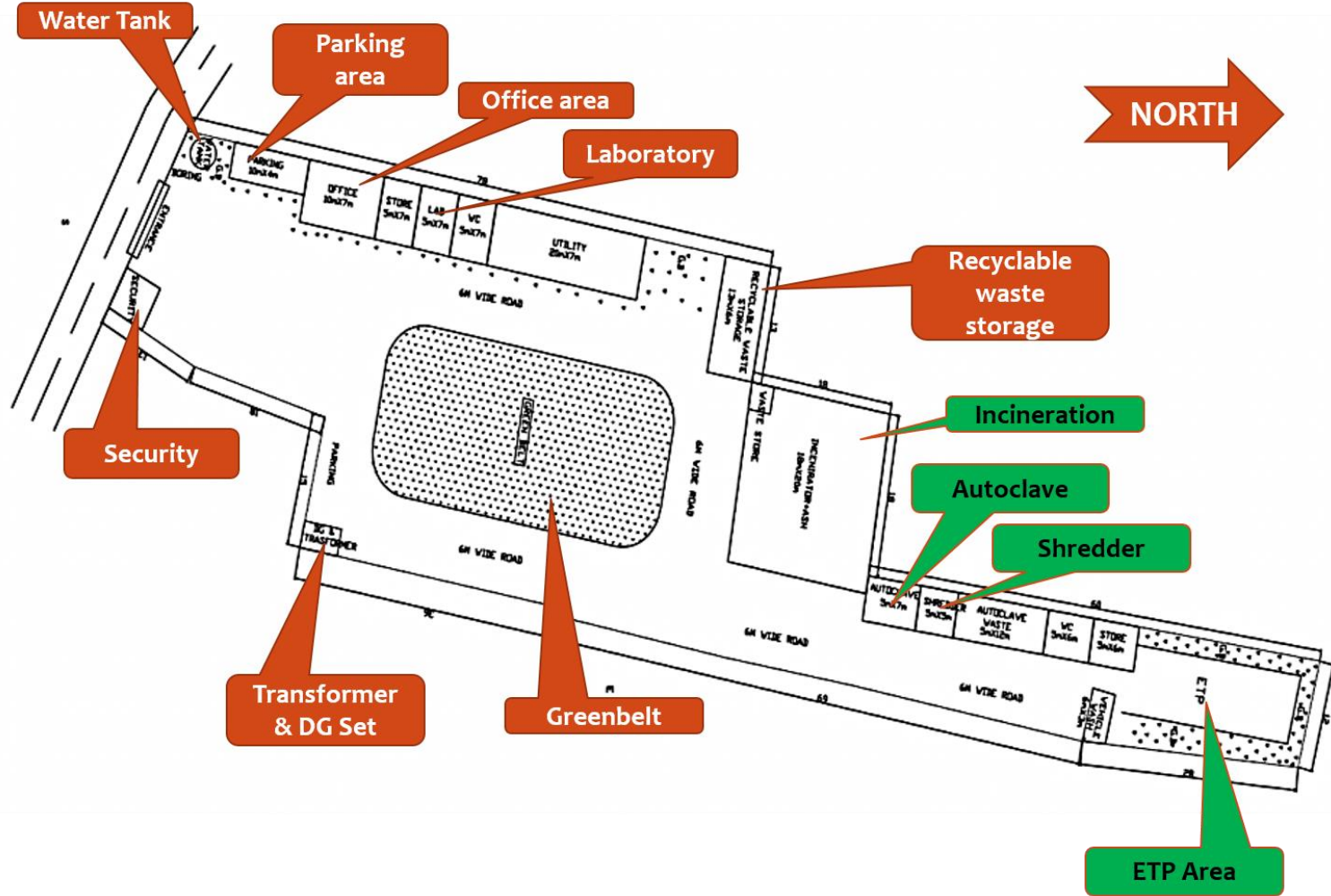
कार्यकारी सारांश

आकृती क्रमांक २: १० कि.मी. त्रिज्याच्या टोपोशीट नकाशा

प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा
स्थान: गांव चितापुर (धारगांव), तालुका आणि जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र

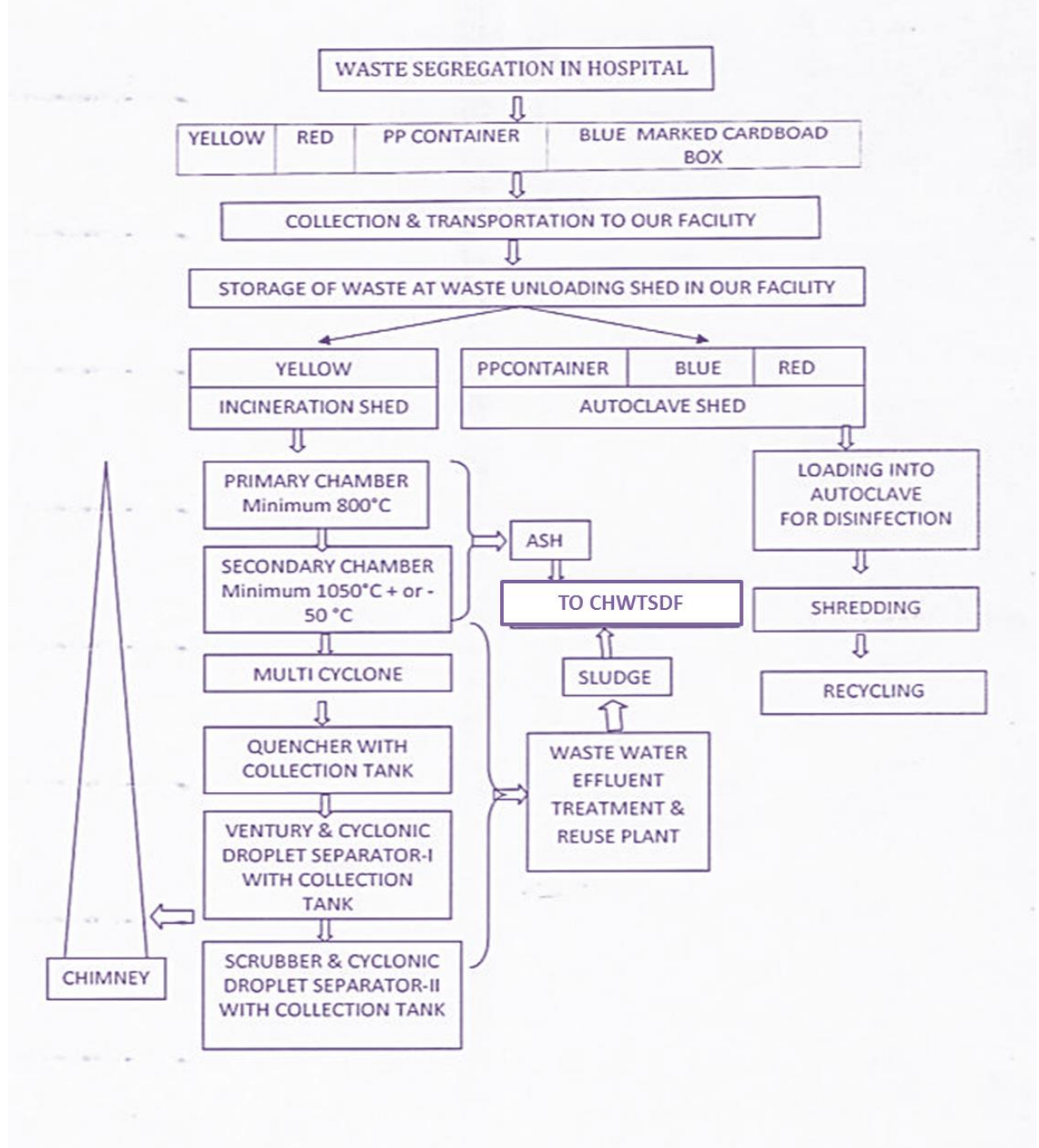
कार्यकारी सारांश

आकृती क्रमांक ३: प्रस्तावित प्रकल्पाचे नकाशा

४. प्रकल्पाची प्रक्रिया

सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा ची उपचार प्रक्रिया खाली प्रदर्शित केली आहे:

आकृती क्रमांक ४: संपूर्ण उपचार प्रक्रिया

प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा
स्थान: गांव चितापुर (धारगांव), तालुका आणि जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र

कार्यकारी सारांश

५. पर्यावरणाचे सविस्तर सर्वेक्षण

ऑक्टोबर ते डिसेंबर २०१९ दरम्यान पर्यावरणाचा अभ्यास करण्यात आला |

टेबल क्र. १: अभ्यासाचे विश्लेषण परिणाम

मापदंड	स्थान	परिणाम	मानक		
वातावरणीय वाऱ्याची गुणवत्ता	८ स्थान	पी.एम.२.५: १२. ३- ३१. ५ माइक्रो ग्राम/मी. क्यूब पी.एम.१०: ३४. ५- ६७. ३ माइक्रो ग्राम/मी. क्यूब सल्फर डाय ऑक्साईड: ६.३ - १७.६ माइक्रो ग्राम/मी. क्यूब नायट्रोजनचे ऑक्साईड ६.४ - १९.३ माइक्रो ग्राम/मी. क्यूब	पी.एम.२.५: ६० माइक्रो ग्राम/मी. क्यूब पी.एम. १०: १०० माइक्रो ग्राम/मी. क्यूब सल्फर डाय ऑक्साईड: ८० माइक्रो ग्राम/मी. क्यूब नायट्रोजनचे ऑक्साईड: ८० माइक्रो ग्राम/मी. क्यूब		
आवाजाची पातळी	८ स्थान	दिवसाची वेळ: ४४. १ डी.बी. (ए) ते ५०.१ डी.बी. (ए) रात्रीची वेळ: ३५. ७ डी.बी. (ए) ते ४५.५ डी.बी. (ए)	औद्योगिक क्षेत्र	दिवसाची वेळ: ७५ डी.बी. (ए)	रात्रीची वेळ: ७० डी.बी. (ए)
			निवासी क्षेत्र	दिवसाची वेळ: ५५ डी.बी. (ए)	रात्रीची वेळ: ४५ डी.बी. (ए)
पाण्याची गुणवत्ता	भूजल: ८ स्थान	पी.एच. : ७.० ते ७. ५० टी .डी .एस. : मिली. ग्राम /ली: ७३२ ते ९५६ एकूण कठोरता: मिली. ग्राम /ली: १०० ते १८८	६.५ ते ८.५ २००० मिली. ग्राम /ली		
	भूतलावरील पाणी: १ स्थान	पी.एच. : ७. ८२ टी .डी .एस. : मिली. ग्राम /ली: ९८९.८ एकूण कठोरता: मिली. ग्राम /ली: ३१२.२			
मातीची गुणवत्ता	८ स्थान	विश्लेषणाच्या परिणामी माती अल्कधर्मी असल्याचे दिसून येते. परिसराची माती काळ्यासह चिकणमाती आहे. परिसराची माती शेतीसाठी चांगली आहे.			

६. पर्यावरण व्यवस्थापन योजना

पर्यावरणीय व्यवस्थापन योजनेत खालील बाबींचा समावेश आहे:

पाणी आणि सांडपाणी व्यवस्थापन

- ✚ १० किलो लीटर / दिवस क्षमताचे सांडपाणी प्रक्रिया करणारे प्लांट प्रदान दिले जाईल
- ✚ इनलेट व आउटलेट पॉईंटवर सांडपाण्याचे विश्लेषण केले जाईल
- ✚ कारखाना बाहेरून सांडपाणी सोडण्यात येणार नाही. लागवड, फ्लशिंग, वॉशिंग यासाठी सांडपाण्याचा वापर केला जाईल
- ✚ जर गरज असेल तर प्रवाह उपचार संयंत्राची ऑनलाइन देखरेख केली जाईल

वायू प्रदूषण व्यवस्थापन

- ✚ ३० मीटरचा स्टॅक प्रदान केला जाईल
- ✚ वेंचुरी स्क्रबर आणि ड्रॉप लेट सेपरेटर प्रदान केली जाईल
- ✚ कव्हेन्चर त्यानंतर व्हेचुरी स्क्रबर आणि ड्रॉपलेट सेपरेटर आणि नंतर पॅक बेड स्क्रबर प्रदूषण नियंत्रण यंत्रणा म्हणून पुरविला जाईल
- ✚ सर्व संचयन, हाताळणी आणि हस्तांतरण सुविधा प्रदान केल्या जाईल
- ✚ योग्य टाकावू पदार्थांची साठवण करण्याची सुविधा उपलब्ध करून दिली जाईल
- ✚ नियमित पाणी शिंपडण केले जाईल
- ✚ वायू प्रदूषण नियंत्रित करण्यासाठी हिरव्या पट्टा विकसित केले जाईल

घन आणि घातक कचऱ्याचा व्यवस्थापन

- ✚ काढलेली माती स्वतंत्रपणे संचयित केली जाईल आणि पुढे लागवडसाठी वापरली जाईल
- ✚ बांधकाम कचरा स्वतंत्रपणे संग्रहित केला जाईल आणि ते पुनर्चक्रीकरणासाठी पाठवले जाईल
- ✚ ईटीपी गाळ सी.एच.डब्ल्यू.टी.एस.डी.एफ. ला पाठविला जाईल
- ✚ राख सी.एच.डब्ल्यू.टी.एस.डी.एफ. ला पाठविली जाईल
- ✚ बांधकाम कचरा बांधकाम आणि डिमोलिशन वेस्ट मॅनेजमेंट रूल २०१६ अनुसार व्यवस्थापित केले जाईल
- ✚ बांधकाम आणि ऑपरेशन टप्प्यात निर्माण होणारे इलेक्ट्रॉनिक कचरा ई-वेस्ट मॅनेजमेंट रूल, २०१६ अनुसार व्यवस्थापित केले जाईल
- ✚ बांधकाम आणि ऑपरेशन टप्प्यात तयार झालेल्या म्युनिसिपल घनकचराचे व्यवस्थापन ठोस कचरा व्यवस्थापन नियम २०१६ नुसार करण्यात येईल

ध्वनी आणि कंपन व्यवस्थापन

- ऑपरेटरचे केबिन योग्यरित्या उष्णतेने बसविले जातील
- सायलेन्सरचा वापर केली जाईल.
- कच्च्या मालाची वाहतूक फक्त दिवसातच केली जाईल.
- सर्व फिरवल्या जाणार्या आयटम चिकटल्या केली जाईल.
- ग्रीन बेल्ट विकसित केले जाईल
- आवश्यक असल्यास तिथे कानचे प्लग प्रदान केले जातील

गंध व्यवस्थापन

- नवीन जैव-वैद्यकीय नियमानुसार, कचरा ४८ तासांच्या आत उपचारित केला जाईल.
- वाहने, कंटेनर, स्टोरेज एरिया फ्लोअर आणि प्लांट एरियाचे नियमित स्वच्छता केली जाईल
- कचरा संकलन आणि वाहतूक हे केवळ बंद वाहनांनी केले जाईल
- वैयक्तिक सुरक्षा साधन प्रदान केले जाईल
- हिरवा पट्ट्याचा विकास केली जाईल
- आवश्यक स्वच्छता सुनिश्चित केली जाईल
- ई. टी. पी. प्लांटमध्ये योग्य एरोबिक स्थिती कायम राखली जाईल
- गाळाचे निरंतर विल्हेवाट निश्चित केली जाईल
- जेथे आवश्यक असेल तिथे विरोधी गंध रसायनांचा फवारणी केली जाईल

व्यावसायिक सुरक्षा आणि आरोग्य

- ऑपरेटरला आवश्यक सुरक्षा उपकरणे पुरविली जातील
- अग्निसुरक्षा व्यवस्था सुविधेत केली जाईल
- कामगार नेमणूक करण्यापूर्वी आरोग्य तपासणी केली जाईल
- प्रथमोपचार किट दिली जाईल
- आपत्कालीन सायरन सिस्टम प्रदान केला जाईल
- फायर हायड्रंट सिस्टम देण्यात येईल
- अग्निशमन शोध यंत्रणा पुरविली जाईल
- सुरक्षा मॉक ड्रिल आयोजित केले जाते
- वैयक्तिक संरक्षण उपकरणे पुरविली जातील

प्रस्तावित सामान्य जैव-वैद्यकीय कचरा उपचार सुविधा
स्थान: गांव चिंतापुर (धारगांव), तालुका आणि जिल्हा भंडारा महाराष्ट्र

कार्यकारी सारांश

७. पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेचे अंदाजित खर्च

पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेची एकूण भांडवली किंमत ६० लाख आहे आणि पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेची एकूण आवर्ती किंमत प्रति वर्ष २७ लाख आहे।

